

MINISTERIO
DE CULTURA

VICTORS

✠ SUMARI ✠

***: J. C. - UN LLIBRE I UNA EPOCA: P. Pasqual - NUVIÀ: M de Palol - LA LLEGENDA DE VULLPELLAC. J. Serra Cortada - UNA CROADA PER L'ESPERIT: P. Pericay - EL POETA OLOTÍ J. M.^a DE GARGANTA: J. Munteis - R À FEC. - REVISTES I LLI - BRES: F. Ferrer - A. Puig - C. de Palol - F. Riuró - NOTICIARI

* * *

Un fet característic dintre l'essència del més pur catalanisme, és la irregularitat manifesta entre el moviment polític i el literari de la nostra terra, fet exposat i observat pels autors i assagistes que, col·locats al marge de la plataforma barcelonina, segueixen les seves evolucions i posen de relleu aquest dot d'adaptabilitat al moment.

Una petita estadística ens posaria de manifest que en èpoques de dictadures, de persecució de tot allò català, de mutisme i estancament polític, ha estat quan més brillantment han treballat en el camp literari, artístic i cultural.

Les figures s'han desdoblant, apareixent en elles uns dots literaris mai no sospitats. En els moments de pas ombre els polítics han surat en uns horitzons literaris, artístics, musicals i de folklore i fins i tot en els cercles de la tècnica. El cultiu de les arts ha estat exuberant. Un moviment a totes llums desproporcionat en aquella època, en relació a la vida política i al seu avenç social.

Per contra, en altres moments, com ara l'actual, les figures s'han desdoblant d'altre faisó, llurs aptituds semblen talment fetes a mida per als problemes polítics, socials i econòmics, deixant de banda aquella producció intel·lectual que floria amb tanta puixança en altres hores.

Els valors destacats han invadit amb la mateixa valentia, que aleshores era covardia, el problema tipus Estat i el seu funcionament, i absorts en aquest han oblidat aquell. Valuosos figures dintre de camps fixats, plenes de preparació per al millorament del poble, i amb llur contribució indirecta al seu desenvolupament, s'han desplaçat a altres funcions. No és molt més profitosa per a Catalunya l'actuació des dels seus estudis i especialització, de la figura d'un Rovira i Virgili, (el citem sense cap ensanyament) que no pas dintre el camp polític i com a parlamentari? Quantes figures no hi ha en el nostre Parlament que amb l'assignació mensual dedicada a la publicació de llibres, revistes, (Revista de Catalunya), no seria millor que no pas l'hora diària de parlamentarisme? No fóra mil vegades millor dedicar les activitats i dots de moltíssims parlamentaris a actuacions dintre els seus camps propis i deixar les funcions de la política a un grup molt més reduït i tècnicament més preparat?

Aquestes figures que sofreixen tants de desdoblaments, i són aptes per a tot, no ens convenen. Si són artistes, poetes, novel·listes, crítics, professionals, etc... que produeixin tot el que puguin dintre llur camp exclusiu, i per a donar major esplendor i ajuda a l'avenç polític-social, fent que d'aquesta manera no existeixi cap desproporció com fins ara havia existit.

Que la màquina estatal no sigui intel·ligències en plena fecundació, per uns deures de disciplina, d'abús i explotació d'uns noms, o en altres casos per un orgull de superhome entès en tot.

Les activitats humanes són limitades, els creadors de folklore, tipus època dictadura, ara que tenen màxima llibertat, que continuïn conreant-lo i que llur gran amor a les lletres sigui ara quan ens el demostrin, seguint una línia paral·lela a l'empenta que porta Catalunya.

J. C.

VICTORS

U N L L I B R E I U N A È P O C A

A F. Bergareche i Maritorea

Dels nostres records d'adolescents creiem servir amb molta fidelitat els actes que varen tenir lloc a Girona amb motiu de les festes commemoratives del centenari de la Guerra de la Independència. Aleshores la nostra ciutat oferia encara un ambient castrense molt acusat. El viatger que entrava a Girona per qualsevulla de les seves vies es trobava sorprès amb el Déu-vos-guard dels portals que hi donaven accés, i en el camí ample que oferia el parapet de les muralles de la riba dreta del riu, hom podia trobar moltes vegades, prenent el sol, algun vellet que havia conegut més d'un dels testimonis oculars d'aquelles epopeies pretèrites que atorgaven a la vènera de Girona una immortalitat triplicada. Aquells testimonis anaren desapareguent, així com també gran part d'aquell escenari; i el neguit del viure present va desplaçar poc a poc l'atenció dels gironins vers viaranyes més eficients i consonants amb el ritme de la vida d'ara. Cal també esmentar l'argument invocat per alguns savis en embrió que convingueren, animats per un esperit de gregarisme, a motejar d'estúpid tot el que vulgués recordar l'intens dramatisme de què està reblert le

segle XIXè i aquella afirmació plasmà com moltes altres estupideses, contribuint a esvaïr de la memòria de molts un sens fi d'anècdotes i detalls sobre uns fets que tant enorgullien els nostres avantpassats.

Les obres del que hauria d'ésser en el dia de demà el *passeig arqueològic* de la ciutat han retrogradat l'atenció de molts gironins que guiats per la pruija de la curiositat fan cap a la part alta de la ciutat, tan plena de records encara. I cal pensar que un cop traspassat l'únic portal supervivent, el de Sant Cristòfol, i en contemplar les bretxes d'Alemanys i de la Torre Gironella, es desvetllarà dins llur memòria tot un sediment emotiu que hom guardava en el recó de l'oblit.

En aquest moment d'exhumació de gestes passades ens interessa recollir ací, festejant amb un *Víctor* de simpatia, l'oportunitat de l'aparició de l'obra de Ferran Ahumada, titulada: *Girona la Immortal*.

* * *

Reparaz, en parlar del setge de Girona (V:

La Constitución natural de España y las de papel) diu que és la major proesa de defensa militar organitzada, que té com a contrapartida Saragossa, de la que diu que és el més alt exemple de defensa popular, inorgànica, que es coneix. En fer aquesta afirmació hom podria creure que aquell escalf popular que fou la nota senyera de tota la guerra de la Independència, no trobà resò en el cas particular de Girona. Nosaltres no negarem que la sistematització defensiva de Girona ha de reconèixer per força l'existència d'un pensament rector, i bona prova d'aquesta afirmació la trobarem en la tasca defensiva de Montjuïc, en les sortides freqüents dels assetjats per desbaratar els plans ofensius de l'invasor, fins i tot en la defensa valenta però sempre assenyada de les bretxes; en tots aquests epissodis dels setges cal reconèixer com a nota destacada l'actuació decidida de les tropes regulars. Però tot aquest alardó de la tècnica militar no hauria pas estat possible sense el concurs popular que, prenent la iniciativa al principi, col·laborant després i exigint més tard, fent possible la perllongació d'un setge, digne d'un millor epíleg, si el cos d'exèrcit espanyol comandat successivament per Palacio, Vives, Reding, Coupigny i Blake, hagués palesat una millor preparació i eficència, de la que tan mancat estigué durant tota la guerra, perdent la major part de les batalles que en camp obert tingueren lloc i no socorrent Girona i obligant, al mateix temps, a aixecar el setge a les tropes del mariscal Saint Cyr.

* * *

La iniciativa de la resistència a l'invasor correspon únicament i exclusiva al poble i a un dels estaments populars més genuïns. Sincrònicament al dos de Maig a Madrid, cal esmentar l'aparició a Catalunya abans que en el restant d'Espanya, de les primeres partides de guerrillers, que més tard i com a revers de l'exèrcit regular, haurien de cobrir-se de glòria per totes les contrades, assenyant una característica prístina del nostre tarannà, i essent un motiu de preocupació constant per a

l'alt comandament francès. Girona no es fa esperar, i a principis de juny, la representació dels gremis que tanta puixança tenien a la nostra ciutat exigeix dels *figurons oficials* el prendre una iniciativa; i en notar certa fredor en els sentiments d'alguns d'ells, sense pensar-s'hi gaire, ni respectant altes jerarquies, opten per destituir-los d'una manera fulminant. El clergat *regular* es manifesta tot seguit i molt abans que el *secular*. Si recordem que els gremis tenien llurs *obrerries* en el cos de les esglésies dels convents, no en les parroquials, ens caldria deduir que llurs acords estarien inspirats per les congregacions propietàries d'aquells edificis.

L'oposició a l'exèrcit invasor per part dels gremis i congregacions religioses esdevé un acte conscient. Tant uns com els altres es malfien dels napoleònides. Més que uns invasors hi veuen uns innovadors. Endevinen darrera de tots aquells escarafalls bèl·lics, els uns el maquinisme que apunta i acabarà amb els gremis, els altres l'esperit de la Revolució i la conducta de Napoleó que vol humiliar i dominar l'Església (*Codi de Napoleó*).

No descuidem, doncs, aquests dos factors: gremis i congregacions religioses per explicar-nos el perquè de tot aquell «*seny ordenador*» que presidí fins els actes més ínfims del setge de Girona. En totes les Juntes, la militar, la governativa i l'econòmica hi trobem un predomini d'aquells estaments a càrrec dels quals va també la vigilància *policíaca* de la ciutat, amb una organització perfecta *d'espionatge* establert prop de les persones sospitoses per llur fredor patriòtica o a l'entorn de les persones que entraven i sortien de la ciutat.

* * *

Angel Ossorio en una publicació (*El sedimento de la lucha*) diu, en parlar de la Guerra de la Independència, que els espanyols cultes es varen rendir a Napoleó, però que la intuïció popular va salvar la nostra personalitat i la nostra independència. Efectivament: el poble va lluitar per la seva independència amarat per l'escalf de la febre religiosa i per l'instint de llibertat. El sentiment

P R E S A D ' U N C O N V O I A G I R O N A

Dibuix de C. Langlois

(d'una estampa de la època)

Litografia de Engelmann

religió culminà en el setge de Girona, l'instint de llibertat alenà la pensa dels guerrillers que busquen un ample camp per les muntanyes i les valls.

Aquests dos sentiments i aquella fe implícita del nostre poble amb un ideal íntim de personali-

lític aparegut poc temps després de les festes del Centenari (vegi's: *La locura de Alvarez de Castro*) volen trencar l'encís que els gironins sentien per l'arquetipus del setge, situant-lo dins el quadre clínic de les psicopaties. No intentarem esbri-

SAINT-CYR
General francès

(d'una estampa de la època)

tat són els que permeten plantar cara al pensament d'un geni, i són també l'inici de la seva devallada.

* * *

Prudenci Bertrana i Diego Ruiz, en un estudi ana-

nar-ho però sí direm a l'uníson d'aquells dos iconoclastes—algun d'ells segurament que avui dia ja no faria aquelles afirmacions—que Alvarez va caure a Girona com una llevor en un terreny abonat. En el fugaç primer setge de Girona, el poble, per reonament o per instint, reconegué que l'afer en que s'havien ficat anava seriosament, i se-

riosaament volgueren arribar fins al final. Quan fallà la tècnica militar s'imposà l'instint del tot o res i la idea de la resistència a ultrança prengué més estat que mai. Es aleshores quan Alvarez, en veure l'apatia de molts militars—molts desertaren—se sent divorciat dels seus camarades i s'identifica en absolut amb els anhels del poble. Àdhuc en un moment de menyspreu abandona l'uniforme militar i prefereix vestir la levita senyorívola; i als informes dels oficials generals d'artilleria i enginyers hi oposa, fent-los seus, els consells d'unes persones d'hàbit talar que més tard seran els seus acompanyants obligats, en el seu breu exili per terres de França.

Es després de la caiguda de Girona quan hom pot observar la importància que l'invasor atribueix a uns factors determinats: Els gremis ja no podran gallejar després d'un setge que ha deixat la ciutat en ruïnes i reduïda a una quarta part la seva població normal. Violat algun dels articles de la Capitulació tots els individus de les ordres religioses són considerats com a presoners de guerra. ¡Quina diferència de tracte la seguida amb ells si la comparem amb l'observada amb la de les restes de l'exèrcit regular! Aquest surt amb tots els honors a ple dia i conservant les armes oficials. Alvarez no va amb ells, surt amb totes les Congregacions, una nit de desembre, tempestuosa i freda. El camí del captiveri serà tan dur per a ells que molts no arribaran als dipòsits on anaven destinats.

* * *

P. Baroja en el seu darrer llibre (*Rapsodias*) en parlar de l'objectivitat, ens diu que «l'objectiu és una il·lusió. Sols l'estadística pot ésser imparcial i objectiva i encara moltes vegades hom hi troba a faltar dades i hi sospesa idees preconcebudes. L'espectador no reflexa mai amb exactitud les imatges». Ferran Ahumada no pot sostraure's de significar en el seu llibre la simpatia que sent per al general Saint Cyr. Aquest general de tendències republicanes és molt mal vist pel règim imperial al qual acata encara que no hi senti cap devoció. Es un home intel·ligent, hàbil... humà. Cyr

en les seves memòries (*Journal des opérations de Catalogne*) sospita de Napoleó, a qui acusa que, tot i ésser un geni, cau en la humana condició de no desitjar altre triomf que el seu, o els obtinguts en presència o per inspiració seva. La crítica de l'estratègia de Cyr, les seves diferències amb el general Verdier, la conveniència o no conveniència d'atacar la ciutat de Girona per la part de la muntanya, la seva *boutade* darrera abandonant la direcció del setge, deixant les tropes imperials sense comandament directe... tots aquells detalls que palesen que si bé dins la ciutat de Girona hi havia alguns descontentos entre els militars i l'estament civil, aquests coneguts amb el nom d'*agonitzants* i ridiculitzats en un follet on la sàtira no s'està pas, per cert, d'emprar paraules gruixudes, no hi havia punt de comparació amb la manca d'harmonia que regnava en el camp assetjador, manca d'harmonia que no es va posar de manifest per la passivitat dels generals espanyols caps de l'exèrcit dit d'observació que no s'atreveren mai a afrontar una illuita amb moltes possibilitats d'èxit...

* * *

VÍCTORS saluda amb un *Víctor* cordial el llibre de Ferran Ahumada. Molt s'ha escrit sobre el setge de Girona. Actors del mateix procuraren en il·lurs memòries exaltar la seva actuació i menysprear la dels altres, ampulosos endecasíl·labs han cantat les gestes dels gironins, analistes poc escrupulosos han volgut esbrinar sense fer objecte d'una meticulositat el fons psicològic que animà en la resistència els nostres avantpassats, qui a l'ombra dels setges ha volgut fer literatura... pocs han aconseguit com Ahumada reunir en un treball seriós i prudent un esbós del dramatisme d'una època de transició.

P O M P E U P A S Q U A L

N U V I A L

*Oh! benaurada aquesta calma pura
dels camins clars i l'alba solitud,
que l'atzar i l'amor, a la ventura,
el teu pas i el meu pas ací ens ha dut.*

*Ja res pot deturar la meva boca
si et vol parlar en balbuceig d'amor;
ni la mirada restarà perduda
sinó al fons dels teus ulls, plens de claror;*

*ni res no sentiré a la meva vora,
sinó el teu cos, ben viu i ben humà,
on el teu cor, petit com una alosa,
vibra i tremola, amb joia de volar*

*Oh, dolç amor! Com te diria ara,
tot el que en somnis t'he vingut dient,
sense sentir-te, vergonyosa encara,
de creure i de dubtar, conjuntament.*

*Com t'he de dir les ombres tortuoses
de desitjar-te i no tenir-te mai,
llavors que el tebi fumerol d'un somni
posava de tu a mi, tot un espai.*

*D'un sol moment que t'he tingut als braços
tot jo me'n sento dolçament ungit;
mar i cel als teus ulls; en la carn teva
promeses d'infinit;*

*però el teu cos era esquerp, i et tremolava
una petita llàgrima en els ulls;
la teva boca, oberta a la besada,
duia la creu dels dits, com dos esculls;*

*i esdevenies impossible i somni
tota encongida ben aprop del cor;
un estrany més enllà t'esperuguia
i el desitg d'estimar-me et feia por.*

*Ara ja res les nostres veus acalla,
sinó aquest tebi murmurar del vent;
ara ja res entela les mirades,
de tu a mi, sinó aquest cel d'argent;*

*i la boca es desclou per ser besada;
i la carícia en els meus dits floreix;
i ets bella, com la núvia enrojolada
que tot ho espera, i tota s'ofereix.*

*Oh, amor, petita amor! jo prou voldria
saber ara un mot, ple d'infinit,
que per sempre esventés totes les penes,
de tants moments d'allunyament i oblit.*

*Un mot, meitat petó i meitat mirada,
que a tots dos ens lligués per sempre més;
un mot que en la nuesa de la tarda
tingués perfum de flor de tarongers;*

*que fos un promesa d'esperances
i fos una viventa realitat;
que en el clos del teu pit sabés posar-hi
tots els somnis més bells que jo he somniat,*

*i amb un nou aleteig de vida nova
que pels teus llavis fins a mi vingués,
jo em pogués dar, a mi mateix, la joia
de ja no haver-te d'enyorar mai més.*

Miquel de PALOL

La Llegendada de Vullpellac

EGO SUM QUI PECCAUI 1533

Alguns historiadors s'han ocupat del castell de Vullpellac. Aquest castell, avui abandonat quasi per complet, ahir cridava l'atenció a tot Catalunya. Ara, el vianant que passa pel seu davant, ni el contempla; el turista hi passa a cent metres i ni tan sols s'adona que, a pocs passos, hi ha unes pedres que mig s'aguanten; però que, tot i caient, parlen. Parlen no solament per la pàtina, sinó pels senyals vius dels escrits gravats a la pedra junt amb l'escut d'armes del Casal; escrits que els trobem també pintats en els plafons del sostre i marcats en els rajols del paviment de la cambra...

Si algun historiador parla del castell de Vullpellac, de les baronies dels Sarrieres, Soterres, Castellar etc. etc., ben pocs parlen de la llegenda que envolta l'ombra misteriosa del Castell: si algú l'esmenta ho fa veladament. Magrat tot, en parla clarament la cambra infranquejable de la torre de l'edifici: clau del misteri.

L'arxiu de la casa, interessantíssim com devia ésser, avui no existeix; no fa pas cap segle, fou tret d'una casa del carrer dels Ciutadans, de la ciutat de Girona, per esmicolar tot aquell tresor de la història catalana, per tal de convertir-lo després en paper! Un doble crim induït per la incultura i l'avarícia.

Aquest Castell abandonat pels descendents de la baronia dels Sarriera i abandonat també pel seu actual propietari, es troba en plena ruïna, en un estat tal que, si hom no té cura ràpidament de la restauració que reclama, no tardarem a veure'l convertit en un munt de runes, acabant amb els polsims del tresor històric com acabà l'arxiu, malgrat quedi sempre viva la llegenda. Avui, el Castell, en ple abandó, convertit en casa mísera de pagès, hom es pregunta en veure entre aviram els rajols gravats amb l'escut i la llegenda: i com pot ésser que encara hi restin els rajols en els quals Miquel Sarriera féu gravar aquelles enigmàtiques paraules: EGO SUM QUI PECCAUI 1533?

Aquest Castell, que la història tantes vegades esmenta en parlar dels seus avantpassats, està situat a quatre quilòmetres de La Bisbal; a mà esquerra de la carretera que mena a la sublim Costa Brava, enclavat al bell mig del poble de Vullpellac. Segons els historiadors, el Castell pertanyia a la família Antic i passaren a ocupar-lo els Sarriera l'any 1352, amb motiu de l'enllaç matrimonial de Guillem Sarriera amb Na Cecília de Snt. Sadurní. Després d'aquest enllaç és quan amb més assiduïtat es parla arreu dels Sarriera; Sarriera, que els trobem constantment lligats amb els destins de la Pàtria durant quatre segles.

Un dels Sarriera, defensà Girona quan l'assalt que efectuaren les tropes de la Generalitat sota el comanament del patrici Comte de Pallars qui morí a l'exili sense voler reconèixer el Rei Joan II.

Durant el segle XVI, la noblesa catalana cada dia perdia el seu prestigi degut a les injustícies, venjances i lluites criminals que, sense to ni so, cometien molts senyors feudals. Els castellans de l'Empordà, deixaren llurs cases per redossar-se a la ciutat de Girona; però tot vivint entre les llars de pedra de la mil·lenària urbs, i entre els pacífics ciutadans, no saberen aclimatar-s'hi. Crearen camaraderies i bàndols que tant han fet parlar els fulls de la nostra història i que, molts cops, ens han fet abaixar el cap.

Amb aquest teixir rancors i crear odis, per allà l'any 1512, el Sr. de Castellar, un dia, mentre visitava les finques, fou assassinat. Com aquest cas, altres se n'havien registrat; però amb la desaparició sobtada dels Srs. Baldiri Agullana i el de Cruïlles, Baró de Llagostera, els contraris planejaren la manera de venjar la mort del Sr. de Castellar. Sabent el cau on eren refugiats al carrer de Gimnàs de la ciutat de Barcelona, el Cruïlles i l'Agullana, el dia 30 de gener, 35 a 40 homes armats fins a les dents, assaltaren el refugi i els donaren mort a ganivetades. El misteri d'aquest crim mogué molt d'enrenou a la capital catalana, i quan més vius eren els comentaris, amb la major sang freda, el dia 2 de febrer entre dotze i una del migdia, sortiren del convent de Fra. menors de Sant Francesc, del carrer de Viladecols, tots els qui havien pres part en l'assassinat del carrer de Gimnàs, capitanejats pel Sarriera; aquests, s'havien posat sota l'empara que gaudien els claustres en aquells temps com a llocs de refugi. En sortir del convent, es dirigiren al Port, on els esperava una galera en la qual s'embarcaren amb un aire de triomf, i, amb un manifest orgull, aixecaren veles llençant provocativament mantes salves de bombarda. Es donava el cas que Sarriera ocupava el càrrec de Governador General de Catalunya.

Entre ira i sorpresa, es reuní el Consell de Cent el qual va adoptar un acord molt enèrgic: seguidament sortiren les forces disponibles de mar i terra sota el comanament del Virrei a fi de perseguir els fugitius. En ésser davant de la formosa

platja de Palamós foren encaçats i es trobaren front a front les forces del Virrei i les del Governador General de Catalunya. Es requerí a grans crits la rendició, mes, no rebent resposta, s'ordenà el bombardejament de la galera del Sarriera; la confusió i astorament que produïren els disparats als fugitius, fou enorme, i foren causa que per una falsa maniobra, i retuts pel temporal que aquells dies colpia la costa empordanesa, naufragués la galera; havent, per tant, de guanyar la costa, els qui pogueren resistir, nedant. A mesura que els vençuts posaven peu en terra eren fets presoners; en passar revista dels naufragats, hi faltava el Sarriera. Havia mort engolit per les ones. Dos dels principals presoners, el dia 11 foren esquarterats a la vila de Snt. Feliu de Guíxols.

D'aquest moment comença la davallada suprema del feudalisme i minvaren els incendis, saquejaments, assassinats, violacions etc., i acabà d'arrodonir la pacificació de les contrades empordaneses, la desaparició d'Antic Sarriera, Rafael Agullana i molts parents d'aquests. Però si bé s'havia iniciat el canvi, no per això deixava de sentir-se un cop que altre el fuet de la potència desmesurada. El misteri que envolta el castell de Vullpellac, tal volta fou una de les últimes guspieres. Castell de Vullpellac que Miquel Sarriera segellà tot recordant el seu passat amb aquelles lletres clares inconfundibles: EGO SUM QUI PECCAVI 1533.

* *
* *

En una de les excursions encaminada a conèixer aquestes masies típiques de la nostra terra, ens atansàrem a les parets del vell Castell de Vullpellac, castell que està unit a l'església del poble. Mentre encuriós estàvem buscant detalls en la construcció, entaulàrem conversa amb un vellet que per allí passava menant una parella; el qual vellet, amb cert misteri, ens narrà la llegenda de Vullpellac:

«Segons els avantpassats del poble i rodalia, un dels últims dels Sarriera que habità al Castell fou Miquel de Sarriera; home, segons uns afirmaven, que tenia manies; altres, que era de mi-

grada salut, degut als seus excessos de joventut; però el cas és que un dia, mentre anava per les perdus, allà en un marge hi va veure una noia molt formosa, la més bonica de tot el poble; a ell' enamoradís com era, no va costar-li gaire de prendre-se'n; ella, en canvi, no va donar-li el seu cor fins que vegé que la intenció del baró era honesta, i s'hi maridà. Però el que són les coses: un fadrí extern del mas d'aquella collada, l'havia pretinguda, cosa a la qual ella mai no havia correspost, ja que el tracte no era del grat de la pubilleta tan delicada com preciosa, i formosa com virtuosa; no per això el fadrí, moscat, deixà quieta la felix parella, i féu córrer certes iniquitats impròpies d'una dama virtuosa; aquestes murmura-cions foren recollides pel Sarriera que entrà en gelosia, fins que un dia tancà la seva muller a la torre de càstig. Allí la torturà a fi que descobrís el que solament existia en la imaginació i la calúmnia. Fou tant el suplici que tingué la bona dama, que, segons uns, morí de pena i altres afirmen que morí traspasada per la daga del seu marit; però segons altres, —i això és el que amb més persistència s'afirma— fou aparedada viva a la cambra de la torre; fent-se després impenetrable l'entrada de la cambra on havia trobat la mort la virtuosa dama Sarriera. Passà el temps, i el Comte s'assabentà de la calúmnia que al damunt de la seva muller havia forjat el fadrí envejós, i amb indignació suprema, féu empresonar l'impostor, fent-lo morir a vergassades a la cambra superior de la torre. Encara avui podeu veure el grilló on fou lligat per trobar la mort.

Malgrat passar el temps, tot i que el Sr. Baró procurà distreure's del terrible esdeveniment, no pogué apartar-se la tortura de la qual la consciència li feia retret. Un dia cridà el confessor; penedit, confessà la seva falta i explicà la tortura que no el deixava. El confessor, sant anacoreta, li aconsellà que fes una visita al Pare Sant de Roma, per si en podia aconseguir el perdó de les faltes, puix així era segur que un cop rebuda la benedicció, seria lliurat de la preocupació produïda pels seus horrorosos crims.

Miquel Sarriera acudí als peus del Beatíssim Pare, qui, compadit, li donà l'absolució de les seves culpes; però amb la condició precisa que públicament i amb forma clara manifestés la seva

culpa, i que el seu escut fos emblemàtic com a penediment de falta tan greu.

El baró retornà al Castell. Semblava tot canviat; ja no era aquell home intractable, ja no era dèspota i impulsiu, sinó amable i senzill. Una vegada reposat al castell, començà a cridar operaris i ben prompte unes ràpides reformes es portaren a cap, i un dia aparegueren en l'escut de la baronia que presideix el pati d'armes, gravades per mà destra, les paraules corprenedores i misterioses: EGO SUM QUI PECCAVI 1533.»

* * *

Aquesta és la llegenda de Vullpellac, que tal com vaig escoltar-la us la lliuro; el que hi ha de cert és que la cambra de la torre de càstig del Castell roman impenetrable, i que l'única obertura que es percep és una finestreta enreixada però també tapada de part de dins per mitjà d'una fusta. Fusta que ningú, durant els segles que han transcorregut, no s'ha atrevit a esbotzar per rompre el misteri de la llegenda. Ara fa poc, l'actual propietari, volent saber el que de cert hi havia a la cambra impenetrable, cridà alguns operaris per tal d'obrir un pas en mig de la grossa paret; però malgrat ésser bastants els operaris i de treballar-hi força dies no avançava molt la feina; sia el que sia, temorencs els operaris, temorenc el propietari, quan solament faltava com aquell qui diu, l'últim cop de picot, suspengueren les obres amb el pretext de no rompre el núvol que envolta la llegenda del Castell de la baronia dels Sarriera.

Existeix o no la muller enterrada a la torre? Sia o no sia certa la narració, sí que és cert que, en les vigues i en els plafons i enrajolat de la cambra, i en l'escut, es llegeixen sense cap mena de dubte les paraules: EGO SUM QUI PECCAVI 1533.

J. S E R R A C O R T A D A

UNA CROADA PER L'ESPERIT

Darrerament, Julien Benda reprenia des de «Les nouvelles littéraires» la seva aferrissada posició en ordre als problemes que suscita la funció intel·lectual en la nostra època.

L'actitud de l'intel·lectual és, per a Benda, de traïció a la seva missió «si descendeix al fòrum a fer-hi triomfar interessos purament particulars i egoïstes»; no ho és quan, sol·licitat a l'acció per corrents inevitables, hi acut per defensar-hi els valors eterns de la justícia i de la raó. Unicament sota aquest aspecte superior de problemes morals, els problemes polítics no són negligibles per l'intel·lectual, ans li són un deure. Fan com l'altra vessant de la seva unitat humana.

Incessantment els problemes socials van adquirint caïres més aguts cada dia. Benda no defug aquesta constatació. L'acceptar-la en tota la seva veritat li fa veure el nostre temps com una època que no somnia més que canvis socials. Quin paper hi té l'intel·lecte? El de força per a obtenir aquests canvis? Els corrents de masses s'han donat certament compte de l'interès que suposa que aquesta força no romanguí lliure i de com és escaiet d'adscriure-li un servei. Al cap i a la fi l'intel·lectual exerceix, vulgues que no, una acció política. En aquesta submissió del valor espiritual al de l'acció rau una bona part del sentit del nos-

tre temps. L'acció aquí té un sentit molt concret i limitat. Val en tant que és realització de valors en fets de conducta, o més encara, combat, posta en lluita, acció política. Hi ha un gust de batalla en els seus servents, que és en darrer terme el que els dóna sentit i els explica. Potser en aquest gust de batalla, en el sentit viu de milícia que és clàssicament la vida, es troba l'arrel de la conversió dels intel·lectuals purs, o millor, desinteressats a la «religió de l'acció». Conversió, ben entès, no en un sentit de donar-se, després de llast, sinó en el de viure en la nova esfera militant, dels guanys purs de l'esperit que llur tradició els creava. Gide ha pogut entrar així en un extremisme social radical, per no citar més que el cas que té els contorns més definits sense desprendre's de la seva condició de creador de bellesa i obrer màxim d'una llengua, i servint fidelment la seva executòria intel·lectual.

Els que s'aferrissen a proclamar que l'*intel·lectual és en tant que obra*, no admeten, però, coexistents, dues zones en el mateix individu, a cada una de les quals, amb independència l'una de l'altra, hom pugui servir; hi ha en la totalitat de l'home un únic valor—l'acció—suprem, i a ell inevitablement es refereixen totes les funcions individuals.

El valor d'una filosofia, fa dir Benda a Péguy, es mesura per la seva potència de combativitat. De Maurras cita també el text que un esperit crític val per l'acció que exerceix, per les claredats que suscita. Claredat. En últim terme, hi ha un voler humà de trobar-se l'home el seu esperit idèntic, sense duplicitat, en una nua joia de lluita.

Heus ací la tesi que ajunta els homes més diversos i que dóna el signe al temps. Contra ella Benda escomet pretextant de salvar els valors de l'«esperit desinteressat». A un intel·lectualisme militant, oposa l'ideal d'un «intel·lectualisme pur». A la vegada que una croada per l'Esperit, el que predica Benda és una croada contra l'útil. Salvant les coses més greus, més ponderables que hi ha sota el sol es condemna el que hi ha de ferment de catàstrofe. Benda, però, veu clar que l'època actual rebutja aquesta mena de salvacions. Per això la seva crida o la seva concessió de confiança s'adreça a un sector que totjust nascut en aquesta atmòsfera de lluita i d'acció hi porta, en una ingenuïtat vital, encara, l'impuls, la combativitat. La crida de Benda a la joventut, sol·licitada, diria l'escriptor francès, igualment com a ferment de salvació que com a ferment de catàstrofe. En efecte, és a ella que s'adrecen els intents de captació de tots els moviments socials. L'acció, que centra el corrent de l'època, plana en tot allò que hi ha d'irresistible en aquesta presència—en aquesta atracció—sobre el destí de la joventut. Benda, encara, limita el cercle. I posa la seva esperança, com a predicadora d'una croada així, en la Universitat. Que la joventut que faci ressonar la croada per l'esperit sigui la universitària, i que ho sigui precisament pel fet d'ésser universitària. Darrer d'universitat, d'universalitat, en dues direccions, en extensió i en intensitat. En aquesta direcció, per arribar al pregon sentit d'humanitat comuna, al goig essencial de l'humà. La Universitat té així la seva mesura en la participació que procura dels valors humans i universals. I en aquesta unitat de l'home, a la qual en l'últim terme, s'arriba en tot endinsament i afany de cercar realitats, hi ha la solució en harmonia, de totes les divergències, i en conseqüència de totes les lluites. Aquest valor humà, últim, dóna sentit a tot allò que, per ésser humà, només té sentit en tant que aquell valor essencial hi és inclòs. L'intel·lecte i

l'acció, hi són harmonitzats i no s'expliquen l'un per l'altre ni la preeminència de l'un és en funció de l'asserviment de l'altre, ans tots dos concorren a realitzar un mateix valor, en la fibra pregonada de l'Esperit.

Aquest és l'ideal de comunitat. I és per aquest camí que paradoxalment s'arriba a una particularització. El fet de remuntar-nos a les esferes més altes i més bàsiques no vol significar un obstacle per a l'imperatiu de seguir essent nosaltres mateixos. Lluny d'ésser-ne un obstacle és un mitjà. Potser l'únic mitjà possible per una construcció sòlida. Els valors humans s'informen en cada natura i hi troben un sentit peculiar, una manifestació pròpia, una personalitat. Les grans personalitats, els grans individus ho són per haver començat fonamentalment per no ésser-ho. Sobre una base comuna, indiferenciada, s'han bastit les característiques i les diferències. I en el mateix sentit que això es realitza en el terreny individual, té lloc també en l'ordre de les individualitats. Per arribar a la particularització cal participar universalment d'uns mateixos corrents i uns mateixos destins. Inversament, la particularització pot ésser camí i mitjà per arribar a la comunitat. Hom es sent identificat amb els individus capitals perquè quelcom del molt íntim que ells susciten troba ressò en la consciència de cada u i hi remou qui sap quin llac quiet d'adormits pensaments. I així entre molts s'estableix una comuna correntia de volers.

A aquest ordre d'idees obeeix la posició teòrica gidiana en relació amb els conceptes de nacionalisme i internacionalisme. A un nacionalisme prèviament posat, hostil de tan concret, tallant de tan aguts el seus caires, Gide oposa un sentit de comunitat radical humana, no sols després de tota confusió amb idees de negació, desafecte i desintegració del propi país, sinó superable en una individualització, en una particularització.

P E R E P E R I C A Y

EL POETA OLOTI JOSEP M.^o DE GARGANTA

L'oblit ens caracteritza. Allà on la tradició literària és tan breu i tan espaiada que impossibilita la formació d'un nucli de seguidors amants a la tria, a la ponderació i a la difusió d'una obra literària local, l'oblit és més lamentable. Més lamentable i possiblement més difícil d'esmenar. La valoració espiritual nascuda del paral·lelisme existent entre la vida material, pròpia d'una petita ciutat, quieta, esbiaixada de natural vers la indiferència, i el fet concret d'una literatura breu però d'un innegable interès, que conserva encara fresques una sèrie de qualitats, —estils i èpoques apart— no caldrà mai esperar-la de fora. En realitat, de fora estant, la visió d'una literatura i d'uns autors locals, sempre serà cenyida d'una objectivitat massa freda, i encara que això sigui, en certa manera, saludable, la manca d'aquella emoció humaníssima que produeix el treballar damunt els mateixos imponderables que emergeixen d'un determinat ambient i que són els mateixos que nodriren l'obra, es farà més vistent. I de vegades, el mateix oblit de fora i la mateixa indiferència que us envolta, donen un bell interès a aquestes revaloracions i us produeixen un escalf de cosa ínti-

mament volguda que us doldria de perdre. Aquest és el cas del poeta olotí Josep M.^o de Garganta.

Com en la majoria d'escriptors que romanen reclosos en les petites ciutats, cal distingir en Josep M.^o de Garganta el poeta i l'intel·lectual propulsor de la vida espiritual olotina. Ens fóra difícil renunciar, en parlar de la seva poesia, a l'elogi que mereix el fundador d'«Atenea» i del «Museu-Biblioteca». Anys enrera Xènius s'adonava i atorgava categoria alhora, als que ell erigia en solitaris de Catalunya, que representaven i representen—som encara lluny d'aquella hipotètica Catalunya-Ciutat—el nexce de la vida material i de la de l'esperit, i que es servaven encarats a l'eterna bellesa i a l'eterna inquietud, colant en la tradició familiar i el paisatge autòcton l'universalisme literari, elevant el propi ambient. Garganta fou un d'aquests solitaris. D'una manera imperceptible, que desconeixen la majoria dels olotins, oferia el secret deliciós del seu mestratge, posant, al servei de qui fos, tot l'arsenal dels seus coneixements i erigint-se en guaita espiritual de la ciutat, que, de vegades, interpretava—com en el cas dels versos que dedicava a l'eximi escultor Josep

Clarà, d'una fe i una vidència extraordinàries,— la veu, l'única veu que resumia l'anhel i l'esperança dels seus conciutadans. Va retransmetre sensiblement modificada, l'emoció renaixentista dels seus vells amics, Saderra i Berga i Boix entre altres, endegant predileccions i fidel a les lleis de la més pura intel·lectualitat, mantenint la preponderància de la seva càtedra a través de les quotidianes i vulgars anècdotes de la ciutat olotina.

En el panorama brevíssim de les lletres olotines i particularment en la poesia, (Jaume Bofill i Mates, nascut a Olot, però format al marge de tota concepció localista, no en rebia cap influència) Garganta situava dins la poesia nacional, i naturalment per primera vegada, la correcció i el bon gust d'una nova poesia olotina, poesia que fins aleshores no havia tingut altres exponents que el renaixentista Estorch i Siqués, simpàtic si més no per l'aspecte folklòric d'algunes composicions i pel seu entusiasme, i Josep Saderra que cultivava una poesia de circumstàncies, en general festiva, i no exempta d'una certa gràcia. En aquestes condicions la poesia de Garganta representava per a la literatura local, uns nous horitzons i una fita que separava fatalment la producció anterior i donava una pauta ascensional a seguir. Obedient a un íntim ressò, que no fiblava cap necessitat, absolutament impermeable a tota bohèmia, els seus versos trobaven un jaient de seriositat i de positiu valor en el tou d'idees i teories que la familiaritat amb la literatura estrangera li havia proporcionat, permetent-li una llibertat de moviments que no supedità mai a vulgars cobejances. No s'enganyava. Vivia la seva poesia i la superava amb un finíssim instint de comentador, de teoritzador, d'apassionat.

Quan en 1912 Josep M.^o de Garganta publicava «Evocacions» (edició en la qual constaven refosos la totalitat dels poemes d'«Arquimesa») edició brevíssima, i com sempre, destinada solament als amics, la poesia catalana acabava d'entrar en una nova etapa de bon gust i de depuració. Amb «La muntanya d'ametistes» (Guerau de Liost 1908) i el «Verger de les galanies» (Josep Carner 1911) entre altres, per no citar més que els que accentuaren el perfil d'aquell moment, s'instauraven de fet, deixant de banda concepcions populars i airejant els vells límits estrictes, un refinament del llenguatge poètic i una renovació total de la imatgeria, que espaiava la poesia catalana en un graciós interludi, més culte. Elaborats amb una certa anterioritat els versos de Garganta es trobaven rejuenits dintre les noves promocions. No desentonaven entre les noves tendències, més aviat hi encaixaven perfectament. Aquella sensació de solitud que el fibla quan diu en els seus poemes,

*«com una illa deserta en un mar encalmat
on roman solitari el poeta exilat...»*

no es produeix intel·lectualment. Més aviat és una viva, permanent convivència entre les valors eternes de la poesia. I potser en el seu metafòric exili és on trobaríem la deu de la seva poesia culta.

A l'aïllament volgut del medi que ell mateix va crear-se, cercle tancat orejat d'inquietuds, deuríem potser, aquell mig to tan agradable, de la seva poesia. Ni l'estridència orquestral ni la concessió a melodies poc pures. Trobava el to, el seu to, mai mixtificat, una mica al marge de la vida corrent i dintre uns límits abstractes ben delimitats. Quan inicia amb «Endreça» les seves «Evocacions» situa de bell antuvi la seva lírica i la seva posició poètica.

*Vull renovar la vaga melodia
d'un flèbil aleteig de papellons,
d'aquell murmuriós estol que un dia,
flori'l jardí de nostres il·lusions.
Potser d'una floresta perfumada
evoquin en ta pensa el gai encís,
o et digui la remor de sa volada
cadències d'un cantar enyoradís.
Si et duen un record, volguda esposa
del temps de joventut que fou tan dolç,
serà que deixen en tos dits de rosa,
mos papellons una daurada pols.*

diu, i l'imponderable melangiós, la imatgeria delicada i el seu sentit estètic s'evidencien. Ja no trobareu sorpreses. Cap sorpresa en l'ordre emotiu ni en l'ordre anímic. Tot al llarg de la seva obra la mateixa distinció, en una gradació perfecta.

Si examinéssim detingudament el fons dels poemes de Garganta veuríem dreçar-se a l'entorn nostre tot un munt de suggerències amables. Hi ha una emoció històrica continguda, trabada dintre uns límits imaginatius justos, en *Mitjeval* on eleva el concepte líric per damunt de la facilitat enumerativa documental. Hi ha també, entre els homenatges fervorosos a *Mistral* i *Josep Clarà* l'humorisme ombrejat d'elegia de *Lletra d'una donzella als tres Reis d'Orient*, superació de l'humorisme renaixentista que més tard Guerau de Liost situava definitivament. I al marge d'*Heroswitha* de *El Comte Verd* i de *Cançó de Corsari* —poemes no inclosos en «Evocacions»— lírica externa al servei de la seva erudició, per dir-ho així, el lirisme pur de *No vull ésser vil esclau...* que assenyala amb els més afinats moments d'«Evocacions», una de les facetes més interessants de la seva producció.

Hi ha en els poemes de Garganta una al·lu-

sió contínua a tot allò més volgut que no ha pogut tornar permanent. Així veiem com en *Hores de Col·legi*, publicat en 1922, encara que, de fet, més ajustat al pretext que assenyala en *Paraules liminars*, subsisteix el mateix culte al record. En realitat és a dintre la fina malla del record que elaborava els seus poemes. Records de juvenesa, sensació del temps passat, recança de visions gairebé sobrenaturals i, sobretot, el record amorós, estilitzat amb una finor i amb una noblesa sorprenent. Es aquest record etern que li

*guarda aromes de misteri
i aclara les tenebres del fadigós camí.*

Poesia silenciosa, d'èxtasi. A estones recordant-nos, vagament, *Verlaine*, a estones *Zanné*, el *Zanné* de *La lletra*, sobretot però, poesia pura, d'acord amb la pròpia solitud i avivada sota un signe d'alta senyoria espiritual.

El sentit íntim d'aquesta poesia exigia un escenari simplificat, escenari més aviat d'una època ben determinada agermanat perfectament a la idea temàtica. Per això el paisatge real i tangible n'és absent. I així com la trama d'una anècdota s'esfuma sota el nervi d'una imatgeria normal, en el sentit d'una equidistància perfecta entre el pensament i la paraula, el paisatge es perd en una lluminosa estilització. És un paisatge urbà, de jardí, de *villa*,

*En el parc solitari d'una «villa»
una tarda d'Abril clara i serena...
diu en Axxx, i en Convivial,
i a l'ombra del verd fullatge
ens semblarà éssê al boscatge
d'un antic parc versallesc...*

i així mateix en *Autumnal*.

*Capvespre tardoral: el «five ó clock» finí.
La dama concirosa passeja pel jardí:
passeja lentament pels caminals d'arena;
és l'hora del silenci, la tarda cau, serena,...*

i encara en *Hores de Claustre* per no citar altres exemples, quan diu:

*la veu del treballador canta al jardí sonora
i el Monestir s'adorm en el repòs claustral.*

Amb tot però, el paisatge hi alena. Difícil de retenir aquest panteix suau, fidelíssim, però els que hem llegit aquests versos i d'altres com *Donzelles*, «*Hoc erat in fatis*», *La Miniatura* i *A una dama* i coneixem el medi, veiem infós l'humanisme d'aquest paisatge que ell va viure i destriem els fils subtilíssims que menen la seva presència neta i pura.

La gènesi de la poesia de Josep M.ª de Gar-

ganta s'escauria més aviat en un bell romanticisme. No precisament un romanticisme lacrimogen i de contingut patètic, sinó un romanticisme en el sentit de selecció que és el que ell acceptava i volia. Tota forma que tendís a elevar el sentit primari dels sentiments, dels éssers i de les coses, li deixava de seguida un rastre intern i lluminós. I és curiós de seguir entre ratlles aquest íntim procés de selecció. Des de la tria dels temes, passant per les formes que emprava, fins al garbellament de les paraules, és una total obsessió de bellesa i de desig de depuració. I és per això que els éssers i llurs passos i gestos i vestits empenyen vers el regne del somni tota aquesta creació delicada d'afectes i de sentiments.

La perspectiva que proporcionen els anys transcorreguts d'ençà de la publicació d'«*Arquimesa*» donen una rara quantitat de cosa guardada, gelosament closa entre les parets d'un decorativisme simple, net de transcendentalismes, sense trasbalsos colpidors, transfigurat tot en un ambient diàfan i tranquil que és potser el resum i el moll de l'os de tota la seva poesia. Perdura aquest ambient en la seva tasca de traductor excel·lent del llatí, francès, anglès, portuguès, italià i romanès, traduccions i versions remarcables. I és ací on reajustaríem aquell to sincer tan peculiar en ell, que, com per exemple en «*Evangelina*» de Henry Wadsworth Longfellow, confirma el seu bon gust i el seu treball digne, sense apressaments ni supeditacions a popularitats afalagadores. Per aquest motiu, a redòs del temps, torna de tant en tant, entremig de la poesia estereotipada i de la poesia a estones hàbil i d'altres impotent, el doll transparent i solitari dels seus poemes.

Josep M.ª de Garganta moria sense haver-se donat a conèixer. Les seves edicions limitadíssimes i reservades no arribaren a abassegar l'atenció del nostre petit món literari. Per altra part, poetes en plena febre d'expandiment i de celebritat ofegaven en un oblit que ens el fa més volgutament nostre, la seva veu entonada i pura.

Dos o tres anys enrera una editorial barcelonina tractava de dur a terme la reedició total de la seva producció. Aquest bell intent no va prosperar aleshores i ara potser caldria reemprendre'l de bell nou, i si més no per justícia i per agraïment, els olotins haurien d'ésser-ne els més entusiastes.

J O S E P M U N T E I S

Olot, abril de 1936

Ràfec

«LA HUMANITAT», seguint el criteri establert per «Mirador», respecte al ràfec que cal donar a les noves revistes i publicacions, després del petit aixopluc que ens oferí ha llençat una gran coberta de protecció a càrrec d'en Lluís Capdevila, per a «Rosa dels Vents».

Remarquem, com molt bé diu el mateix Capdevila, que la crítica és solament de les obres dels amics, —pura capelleia— de les quals també reconeix l'existència. Retallem:

«Hom pensa: "Demà podràs dedicar-te a llegir el llibre que un amic acaba de publicar"; o bé: "demà podràs comentar les talles o les pintures d'aquell amic" etc. etc.

I acaba dient:

"... aquesta nova revista, que no serà una capelleia més, cal que sigui saludada amb tot l'entusiasme dels bons catalanistes".

Es l'article conegut de capelleia, tot i dir que no en serà una de nova. Potser tenen por de competències.

Cal remarcar finalment que no es comenta ni es fa la crítica del contingut, car hom ha posat solament el sumari, i s'ha derivat cap a unes conseqüències polítiques i de fe de catalanitat, que és al llarg del seu camí quan caldrà fer-les i no en el primer número, pel mer sentit d'un es raïlles de presentació.

JOAN PUIG i FERRETER, en la seva novel·la "La Farsa i la Quimera", escriu una nota que diu així:

"Molt avançada la composició d'aquesta obra l'any 1931, el deure de servir Catalunya en altres tasques que les literàries me la feu deixar en suspens.

En el forçat silenci polític de l'any 35 l'he duta a terme, convençut que *escriure honestament obres literàries també és una bella manera de servir*".

Es a dir, *també és una bella manera de servir*, o sia que un polític en hores de no política es converteix en escriptor. Quina desil·lusió més pregonada la meua, que sempre havia cregut que Puig i Ferrer era un escriptor, un gran novel·lista que a vegades es dedicava a política, i ara confessa que és un polític que en els moments forçats de silenci escriu novel·les!

EN EL PRIMER VOLUM de l'obra d'en Puig i Ferrer titulada "Els Quimèrics", surten totes les figures de poble, els autèntics quimèrics, amb llurs evolucions, Vida rural que coneix com cap i que descriu amb gran força. Però els quals quimèrics no existeixen únicament en el camp, sinó que la Ciutat n'està tota plena. Ens agradaria molt de llegir la novel·la sobre aquests quimèrics ciutadans.

Tanmateix, seria interessant de comparar-los en llurs moviments i amb l'espiritualitat que respirarien ambdós tipus.

HA SORTIT A BARCELONA la revista mensual «Rosa dels Vents», la crítica de la qual no correspon a aquesta secció. Ací, nosaltres volem remarcar —com ens pertoca pel títol de la secció, *Ràfec*— la proporció de la façana, el contingut, amb el ràfec o aixopluc que li ha donat «Mirador».

En tota casa la proporció de l'altura de la façana a la del ràfec o la inversa, ve assignada per unes característiques de lloc, la resultant de les quals produeix l'efecte buscat. Quan en alguna d'elles s'observa una desproporció—la façana és gran i el ràfec petit o bé quan el ràfec és gran per a la façana petita—aleshores la impressió és desagradable i la trobem desplaçada de lloc. Amb l'aixopluc que ha donat «Mirador» a aquesta revista ens ha passat quelcom d'això, i potser ho hem remarcat més pel contrast ofert pel dit setmanari a les coses que no són sortides del seu cercle, en les quals estén un minso ràfec i a voltes l'ajuda ni a tortugada arriba.

J. C. R.

LA PASSIÓ DE DELEGAR, de crear *únicament* Delegacions, s'observa en un grau màxim, actualment, en els sindicats, col·legis professionals i més encara en les seccions que depenen d'algun organisme. El desig d'ésser petit amo i no gros mosso, despertat a Barcelona, no hauran de passar molts d'anys que no s'observi ací a Girona, fins que arribarem a les petites viles de la nostra comarca. Aquest desig d'individualitat neix, moltes vegades, del poc respecte i atenció de l'amo, i poca estima i reconeixement de les necessitats del petit. La dèria de voler delegar, sense donar funcions de govern, d'administració, d'economia, no treu cap a res més que a crear una animositat contra els dirigents de la central, i preparar l'esperit per a la creació de la centraleta de comarca, amb els mateixos defectes.

J. C. R.

OSWAD SPENGLER o la fortalesa indòmita d'un tità tractant d'aclarir els enigmes històrics. Passió i Milícia de la Història, buscant de restar fidel a la morfologia específica de tota cultura, però buscant de trobar, també, un mollus últim i supremament definidor. Passió romàntica, en darrer terme, com ha recordat en un magnífic article necrològic el Professor Morente. Però l'impuls filosòfic romàntic de començos del segle XIX.—on confluïen tres grans corrents: Rousseau, Goethe i Kant—ens donava la concepció hegeliana de la Història, segons la qual els contraris es superaven en una nova síntesi i la idea anava així realitzant-se en una marxa progressiva... mentre que els punts de vista de Spengler en la seva famosa "Decadència d'Occident", apareguda en ple cataclisme europeu, ens donaren una visió pessimista, segons la qual tota cultura històrica recorria el seu cicle vital per acabar inexorablement en la mort...

Les connexions de Spengler—mirant-lo ara sota una altra faceta—amb el racisme, no són, d'altra part, tan entrelaçades com algú ha volgut suposar. El filòsof suara desaparegut no demanava una eliminació menyspreadora de les races no germàniques, sinó que, i principalment en la seva darrera obra «Anys decisius», remarcava com el perill d'enfonsament atenyia tota la cultura occidental—la "cultura fàustica", com ell l'anomenava, d'aspiració a l'infinit...

J. M.ª C.

UN MÍNIM DE RESPECTE a un escriptor il·lustre creiem que hauria de guardar-se sempre. Comprenem perfectament que s'ataqui la seva obra, que es combati aferrissadament la seva influència, que se li neguin, àdhuc els mots elogiosos i els qualificatius ditiràmics que altres tendències crítiques hagin pogut dedicar-li. Ens donem compte que tota obra, per ingent i monumental que se'ns aparegui, està subjecte a noves revisions. No hi ha res immutuable sota la capa del sol, i les preferències d'un avui poden perfectament enderrocar un passat gloriós. Però el que no comprenem, el que no arribem a comprendre, és la grolleria fàcil i ridícula llançada perquè sí sobre un nom de prestigi.

Escrivim aquestes paraules arran d'un comentari que sobre Unamuno hem llegit a la secció literària d'un periòdic madrileny. Totes les revisions, per iconoclastes que siguin, són absolutament lícites; però valdria la pena de tenir una mica en compte—en el referent a judicis "literaris"; no parlem ara d'apreciacions "polítiques"—que escriptors com l'autor de "El Sentimiento Trágico de la Vida" mereixen sempre com a tals un mínim, quan menys un mínim, de respecte.

J. M.ª C.

«EL NOVEL·LISTA no pot escriure sinó d'allò que coneix profundament». (Puig i Ferrer. Pròleg al vol. 1.er de "La Farsa i la Quimera"). Heus ací quelcom que haurien de tenir en compte molts dels nostres escriptors. Si així fos, ens es talviarien planes i més planes de lletra morta i, tanmateix, no serien tan nombrosos els qui es veurien en la trista conjuntura d'amagar, sota un artificiocisme de composició amb ribets de conceptisme pedant, la pobresa imaginativa i la manca d'originalitat.

Transporteu la idea a d'altres rams de l'activitat humana i aleshores comprendreu la magnitud del dany que ocasionen a la col·lectivitat els qui, a dretes, persisteixen a actuar des d'un lloc que no els és propi, completament desplaçats en el temps i en l'espai.

F. F.

LES LLETRES FRANCESES tornen a estar de dol amb la mort de l'escriptor Henry de Regnier. Gran poeta, adherit en els seus inicis a l'escola simbolista de la qual fou un dels més destacats representants, influí poderosament en les grans generacions de començament de segle. Encara que ha deixat nombroses obres en prosa, fou en la poesia on assolí els seus èxits més ressonants i on es manifestà en tota la seva esplendor la seva personalitat. Remy de Gourmont havia dit d'ell que era "un poeta malencònic i sumptuós". Era membre de l'Acadèmia Francesa la qual en 1889 li concedí el premi Vitel. Havia nascut a Honfleur el 24 de desembre de 1864.

Heus ací, com a bella mostra del seu talent poètic, la traducció catalana del seu poema "Voix".

"VEU" d'Henry Regnier

Llavors que haurà emmudit l'amor,
i la rancúnia et parlarà a l'orella,
no l'escoltis pas; roman sord
a la veu que afalaga la teva pena.
Desvia't de l'acre foc
que en la teva memòria ella atia;
és per si mateix i poc a poc
que un cor fort es cicatritza.
Dins l'ombra on el passat es va marcint,
espera el moment en què tot calla
el gran silenci de l'oblit
que l'entorpeix i l'apaivaga.
Potser escoltaràs un jorn
morta a la fi la veu de la rancúnia,
la de l'amor de nou
parlant-te divina i llunyana.

J. C. M. Trad.

EL NEN, és un ésser d'imitació.

No obstant, avui he vist un nen que defensava ardidament el seu germà.

F. F.

Revistes i Llibres

"El instinto de la felicidad" André Maurois. Ed. Juventud S. A. Barcelona

No és pas casualment que, tot seguit de la recensió d'una obra de Puig i Ferrer, hi hagi la d'una obra d'André Maurois. Es que cada una d'elles constitueix una mostra típica de dues espècies de literatura ben diversa; per això mateix, una pròxima contrastació ofereix la possibilitat d'una visió més exacta del valor de dos estils. Tanmateix, en català podríem trobar també un paral·lel de Maurois que oferís el mateix contrast amb la literatura de Puig i Ferrer. Carles Soldevila, per exemple. Però no pas en possessió, com l'autor francès d'una tan ampla cultura i d'una tan íntima i total identificació amb l'esperit europeu en allò que té, intel·lectualment, de més pulcre i elevat.

Es pot afirmar que "L'instint de la felicitat" és una novel·la de tesi. Però sense l'ampul·lositat i l'encarament de moltes novel·les de tesi. Tot hi és dit amb finor, amb exquisida «politesse». Els tres personatges centrals de la novel·la—marit, muller, filla—no volen perdre la felicitat que omple l'àrea de llur existència, i que ells, precisament, s'han sabut crear. Hi ha, certament, les inquietuds latents d'un passat, hi ha la possibilitat d'un conflicte present i de la ruptura d'aquest estat de coses tan bell; hi ha el convenciment que cada u sap el que sap l'altre, i que això és enutjos si surt del clos de cadascú. Però hom calla. No sorgirà la paraula que podria destruir aquest goig del viure d'ara. L'encant no serà trencat. Es com si cada u obeís a una força superior, gairebé primària, instintiva, que el fa ésser zelós de la seva felicitat. Maurois us fa llegir aquest pensament, ans d'encetar la lectura de la novel·la: «Hi ha també un instint de conservació per a la felicitat. —François Mauriac». Això és, en veritat, el que d'una manera novel·lada, vol corroborar l'autor.

En resum: un bell llibre que hauria d'ésser vertit a la nostra llengua. Els lectors catalans agrairien indubtablement aquesta nova contribució a la bibliografia catalana, d'una obra de literatura estrangera. Ha pensat la direcció de les edicions Proa, posem per cas, que «L'instint de la felicitat» seria un títol que enriquiria notablement la llista—ja nombrosa i escollida—dels que figuren dins de la seva sèrie estrangera?

La Farsa i la Quimera Primer volum: ELS QUIMÈRICS. Joan Puig i Ferrer. Edicions Proa.

L'home que tingué la valentia d'escriure uns «Camins de França», ha donat a l'estampa una nova novel·la «La Farsa i la Quimera», la primera part de la qual, «Els Quimèrics» ja ha vist la llum. A aquesta se seguiran dues parts més: «La Farsa rústica» i «El somni de foc».

Potser seria preferible, ans de comentar el primer volum, esperar que hagués sortit l'obra completa i així poder-ne donar una visió crítica totalitària. Tanmateix, això no implica que no es pugui fer, baldament sigui d'una manera àgil com exigeix la mera recensió, l'anàlisi de cada una de les seves parts. Per altra banda, aquesta primera part—com cada una de les altres, a ben segur—n'és ben creditora.

Puig i Ferrer és home de literatura «robusta». Robusta per la forma, robusta pel fons. És novel·lista, escriptor en el ver sentit del mot. Adhuc explorant els tipus extraordinaris que voregen l'anormalitat o la folia. Puig i Ferrer cerca la humanitat que glateix en la fibra més íntima de les seves criatures, i les situa a categoria d'universals. L'autor de «Els tres al·lucinats», sembla mostrar una rara complaença a interpretar la vida d'éssers incompresos, solitaris en llur món de fantasia, abrusats d'un foc intern subjectivíssim, al·lucinats per un ideal inclassificable, rar, inaccessible, desorbitat o quimèric, com vulgueu. Però tots humans i coneguts del poeta i sublimats a causa d'ell a criatures poètiques. Puig i Ferrer escriu d'aquesta manera; escriu sobre coses viscudes de molt aprop, de vegades fruïdes, gairebé sempre patides. Això ens explicaria el fons de tragèdia, d'amarg desencís, escolant-se sota una forma d'expressió forta, suportant la vigoria dels tipus estudiats, matisant càusticament la cruesa de la realitat. La influència dels autors russos no ha cessat en Puig i Ferrer. Però ell, català abans que tot, amarat de les sentors aspres del nostre terròs, i coneixedor dels homes que el trepitgen, des del que n'heu còmodament els seus fruits fins al que hi deixa la sang per a fecundar-lo, ens parla més directament al cor.

Aquests pobres quimèrics de poble que avui ens dóna, esclaus de llurs quimeres, presos en els fils que llur fantasia esgarriada ha anat ordint, dansen esmaperduts a l'entorn d'una figura lluminosa, inabastable, símbol i encarnació de llurs fretures: aquella Maria Mercè, la col·legiala bella i intel·ligent que abandona el claustre perquè vol conèixer el món. Tots cauran i sucumbiran en l'ardència de la pròpia quimera, per tal com la flama al voltant de la qual giren no pot ésser haguda.

En aquest primer volum, ja apunta la farsa. Esperem el segon per veure-la desenrotllar-se amb tota la seva cruesa. De la mateixa manera que esperem la terminació d'aquells «Camins de França» que l'autor té promesa als seus lectors, i totes les altres obres que té anunciades, especialment les que versaran sobre tipus ciutadans posat que això serà una nova modalitat en la producció literària de Puig i Ferrer i que oferirà, segurament, un camp de contrastació i d'estudi interessant.

Francesc FERRER

Amics de l'Art Vell

Cal només recordar l'exposició d'«Amics de l'Art Vell» de la nostra ciutat perquè hom es formi una lleu idea del que significa aquesta prestigiosa entitat en els sentits arqueològic, artístic, i àdhuc, històric. Aquesta idea queda ben definida després de recórrer amb els ulls les planes de la interessant Memòria que acaba de publicar, resum detallat de la seva actuació des de 1929, any de la seva fundació, fins el 1955, quan la seva organització comença a ésser ja quelcom ben afermat i potser definitiu.

Si a través d'aquesta Memòria valorem el treball portat a cap per Amics de l'Art Vell, ens farem càrrec de la falta que feia una entitat que es dediqués a posar terme a aquells estralls que els elements—en els quals l'home llec o profà juga un paper important—produïen a totes les restes d'un valor històric i arqueològic que no estaven sota la vigilància d'un interessat.

I no solament es desenvolupa en el sentit de l'assistència dels monuments, sinó també de la vigilància constant de totes aquelles coses que tenen un interès relacionat amb les activitats de l'entitat, la qual cosa és factible mitjançant els Comitès Delegats que té escampats arreu de Catalunya; i àdhuc en altres sentits, com la subministració de dades de tota mena sobre matèria d'art, història o arqueologia, per la qual cosa posa en moviment la seva part tècnica i la seva oficina d'informació, etc.

Amics de l'Art Vell, com totes les entitats, en el seu període de formació, ha tingut necessitat de combatre una munió d'adversitats com es veu a través d'aquesta *història de la seva vida jove*, on iraspua l'angoixa dels moments bon xic difícils dels primers temps, però també hi sura l'optimisme ferm que l'ajuda a aconseguir els resultats falaguers d'aquests últims anys, els quals, com hem dit, representen ja una estabilització segura i àdhuc auguren una vida llarga i d'intens treball pel bé de totes aquelles coses que senten, i que es percep en llur, expressió, la feixuguesa dels anys i la inclemència dels elements.

Francesc PUJÓ

Los esclavos felices Opera de J. C. de Arriaga. Antecedents, comentaris i argument, i Algunes notes bio-bibliogràfiques. Per Joan Eresalde. Bilbao, 1935.

Ens cal apreciar el valor documental d'aquesta aportació bio-bibliogràfica, presentada sota un aspecte nou i excepcional; podríem dir que, a més d'estudi crític es tracta d'un acoblament minucios de dades i de fets d'una certesa indiscutible que romanien en la més pregona ineditat.

Sota aquest títol que donà nom a una primera òpera dels mestres Comella i Laserna, s'hi empara tota l'obra *Arriaga* en conjunt, posant de relleu la vida d'una de les personalitats més destacades del món musical: Joan Crisòstom d'Arriaga (1806-1826). Dotat aquest jove d'un esperit creador i ampli poder intuïtiu, va associar genuïnament el seu sentit artístic a la més pura interpretació de la frase musical; malauradament, però, la fatalitat arravata la vida del geni precoç, als 20 anys, totjust iniciades les seves aspiracions artístiques que ja anaven en vies de realització. Tot el procés de la vida i formació del geni, es desgrana en el curs de l'estudi. El seu autor Joan d'Eresalde, portat per un fons d'irreductible patriotisme, dóna idees amb la màxima precisió per tal que el lector pugui seguir, pas a pas, a través dels anys, les facetes que més caracteritzen la personalitat d'Arriaga esmerçant-se a divulgar, també, el que més recòndit quedava amb relació a la seva vida.

Es, al nostre entendre, un llibre digne i meritíssim per tots conceptes, una sòlida i encertada producció de bella factura tipogràfica, on no s'hi planyen les il·lustracions i les reduccions musicals, mercès a les quals, hom pot assimilar el seu gust artístic i obtenir una clara concepció de la densitat de l'obra.

Carles de PALOL

El premi a la virtut o un idili a la plaça de Sant Just Miquel Llor

Miquel Llor se'ns ha aparegut aquesta vegada sota un aspecte ben diferent de com ens tenia acostumats. Es un repòs en la seva obra, un deliciós *scherzo* que ha volgut oferir-nos aquest cop. Els seus personatges insignificants i cruels dins de llur petitesse, són lluny de Laura i més d'aquell impressionant i inoblidable Tàntal.

Es la història d'unes vides que s'escolen, somorts i grises, plenes d'enveges i males intencions, en aquell deliciós recó de la plaça de Sant Just.

Miquel Llor ens conta totes les trifulgues d'aquestes animetes vils, amb aquell seu estil clar, net i concís i sobretot purament objectiu, ple d'una gran dignitat.

Ja hem dit que aquest llibre és un descans en l'obra de Llor. Però, amb tot, hi ha personatges per una obra de més gran volada. Aquell Ramon Riucorb, per exemple, naturista fracassat, que de petit volia ésser general, amb plomalls i cuirasses i que en desistí per por d'haver de trepitjar immundícies de les quadres, és un personatge *freudià* interessantíssim.

Entremig d'aquests personatges que viuen la mesquina videta seva arrossegats per un desenfrenat egoisme, la figura del senyor Camil, l'adoba-porcellanes de la plaça de Sant Just, hi posa una nota de pau i de serenor com aquell vol de coloms que ell contempla una tarda de diumenge i que "en un viratge oblic, el més ressegat es decanta, i va a posar-se a l'espatlla del sant infant que torna a somriure".

L'ornamentació del llibre feta amb reproduccions d'aquells "cromos" retallats que havien estat la delícia de la infància dels nostres pares, és una d'aquelles fàcils solucions tan difícils de trobar i que no pot ésser més addient per acabar de situar la sensibilitat dels personatges de l'obra.

El català de Miquel Llor concís, dúctil i correctíssim que tantes vegades ens ha suggerit aquell francès impecable d'André Maurois, acaba de fer d'aquest llibre una d'aquelles obres que es llegeixen amb delectança i es guarden amb amor.

Alfons PUIG

Noticiari

FOTOGRAFIA. El G. E. E. G. ha obert una exposició de fotografies, en el seu local social, de les presentades al concurs «La mainada i les seves activitats». Exposició que sens dubte revela la potencialitat que té Girona dintre el vast camp de l'art fotogràfic.

En aquesta exposició, encara que la majoria dels expositors han fugit de les bases, per no presentar exactament la mainada en els seus ocis i moviments naturals, se'ns destaquen les grans condicions com a compositors de figura i estudis de primers plans. Sobresurt d'entre tots la col·lecció presentada per Gusiñer, totes les fotografies de la qual són primers plans molt ben resolts de llum, factor imprescindible, i més quan l'element és l'infant, que per naturalesa harmonitza molt més amb tonalitats clares, i amb quantitat de centímetres de blanc. El fragment de cel, el jersey, han estat compostos per una escala de tonalitats, però sense contrast, donant un conjunt d'ingenuïtat i dolcesa, amb profunditat i volum.

Dels altres expositors, cal remarcar Oronoz, qui, potser impressionat per la visió dels films russos, obté uns contrastos de clars i obscurs que no lliguen amb la tendresa dels infants, els quals queden massa endurits; són nens que respiren una tristesa indefinida i potser porten el segell de la lluita social actual. Tenen una bellesa infinita dos o tres d'ells; un cap recordo ara, però d'una bellesa tota crua. Són realitzacions que escapen al nostre país, mullat per la Mediterrània.

De l'obra d'en Martí, menys estudiada, més d'amateur, en ressalten dues composicions, l'una d'unes nenes davant del piano, on un cap d'elles és el millor, i l'altra, nenes al llit, la qual si no fos per la posició falsa del cap d'una de les nenes estaria molt ben resolta.

El Sr. Romero Rato, amb les seves fotos, ens ha recordat molt els dibuixos d'en Ràfols i d'en Ramon Reig, com també alguna pintura de figures d'en Mompou i Togores, —aquella simplificació d'ombres, quedant quasi únicament reduït a unes línies i a uns plans llisos sense una engruna de relleu—. Són obres filles d'una tècnica pictòrica el lema de la qual és la sinceritat.

Les del Sr. Soler quasi tenen les mateixes condicions que les obres esmentades anteriorment, però amb menys força i vàlua.

A GIRONA S'ESTA FORMANT UNA NOVA ENTITAT que pel seu caire eminentment modern, és una renovació, un frec a frec amb tot l'avenç. Ens referim a la secció que s'està creant al G. E. E. G., de Cinema amateur.

Secció que compta amb bons elements, preparats per a la fotografia i coneixedors de la tècnica del film. El seu programa és d'organitzar vetllades de cinema amateur en col·laboració amb els centres de Barcelona, presentació de films dels socis, de caire esportiu i proves d'atletisme, concursos, excursions. També la filmació i projecció de films documentals i artístics de la nostra ciutat i les belleses de la seva costa i muntanya. Una de les seves finalitats és la presentació de films que les empreses no exhibeixen, i el valor artístic dels quals sia reconegut.

COMAS I SOLA ha passat per la nostra Biblioteca Municipal, en un acte que organitzà l'Ateneu de Girona, el divendres dia 8 de maig.

La seva conferència «Recentis descobriments de l'Astronomia» va ésser orientada vers un caire de divulgació general. Comas i Solà dissertà llargament assenyalant les possibilitats de descobriments verament extraordinaris que els auxiliars amb què avui compta l'Astronomia, hauran de fer possibles en un avenir immediat.

Volem destacar d'aquesta conferència el fet que el Sr. Comas i Solà, no deixant-se portar per la fantasia, rebut amb criteri propi aquestes fantàstiques teories de desplaçaments centrífugs i d'expansions de l'Univers, darrerament llançades per alguns astrònoms com a resultat de les observacions espectrals d'allunyament dels astres en sentit radial. Comas i Solà opina que la llum que copsem provinent d'aquestes nebuloses plaçades a distàncies tan exorbitants, forçosament ha d'arribar a nosaltres adulterada, o influenciada per incontables xocs i vicissituds, que de raó natural ha hagut d'experimentar en el seu camí llarguíssim de cent cinquanta milions d'anys; aquesta possible adulteració o influències sofertes per la llum, treuen versemblança a aquestes teories fonamentades en llur totalitat, en l'estudi d'aquests moviments radials que l'espectroscòpia ha posat de manifest.

Repetim-ho, les seves paraules foren en general dirigides vers un sentit de divulgació, però no deixaren ocasió d'estendre's cap a consideracions més elevades, el que féu que la conferència del Sr. Comas i Solà no debilités un sol moment l'interès que el nombrós públic assistent li dedicà.

P. C.

EXPOSICIONS. Durant les passades fires i festes de maig, estigueren obertes a Figueres dues exposicions. Una de pintura antiga a l'Escola d'Arts i oficis i l'altra d'obres de Martínez Tarrassó al local de l'Ateneu.

L'exposició de pintura antiga, interessantíssima, amb unes magnífiques teles d'escola espanyola i retalls catalans i flamencs dels segles XIV i XV, alguna d'elles pertanyents a particulars, representa un gran esforç d'organització, motiu pel qual, des d'aquestes pàgines felicitem cordialment el professorat i director de l'esmentada escola, ànima de la iniciativa.

La de Tarrassó, ben interessant també, ens mostrava una colla de teles d'aquest pintor que, si bé mancades d'unitat, són exponent d'una gran sinceritat i d'una empena que l'ha de dur a fer-se un nom entre la plèiade de pintors de Catalunya.

Aquestes dues exposicions foren visitades i cordialment elogiades per l'Honorable Sr. President de la Generalitat en la curta estada que aquest féu a Figueres en les passades fires.

—Actualment a Figueres és oberta una exposició de Ramon Reig.

Reig és un valor dins de la pintura catalana moderna, transparent, límpid, correctíssim i amb un coneixement profund de la tècnica. Els seus quadros —sobretot els bodegons i aquell inefable interior— són un prodigi de llum i de precisió. Aquesta exposició és d'aquelles que soles, donen un nom i una categoria a qui les organitza. A les moltes felicitacions que ha rebut Reig hi adjuntem la nostra, ben cordial.

EL DIA 27 PROPASSAT 27 proppassat, a la Biblioteca Popular de Figueres, Rovira i Virgili donà una conferència que versà sobre la influència del Llibre en la Renaixença catalana. Resultà interessantíssima, i fou escoltada per un públic devot i entusiasta.

A. P.

MUSICA.— QUARTET DE CORDA DE BARCELONA, El dia 19 de maig, la nostra Associació de Música ens oferí, en el Teatre Municipal un concert a càrrec del «Quartet de corda de Barcelona», integrat per Martí Cabús, violí; Joan Farrarons, violí; Mateu Valero, viola, i Sants Sagrera, violoncel.

Heus ací les obres executades: Quartet en re, d'Haydn; Quartet en fa menor, de N. Costa Hors (estrena) i el deliciós Quartet op. 59 núm. 2, de Beethoven. Tots els temps d'aquestes obres fosen expressas de manera impecable.

El Quartet en fa menor del notable compositor gironí, N. Costa Hors, produí una bella impressió a tothom. La música d'aquesta obra és exhuberant i expressiva. Els quatre temps són admirables, particularment la «Sardana», que és una formosa dansa catalana.

Costa és un compositor que està destinat a escriure obres de gran musicalitat i envergadura.

J. C.

A LA GALERIA DE BELLS OFICIS, s'ha inaugurat una interessant exposició de pintures del Sr. Casabó i Molar de la qual ens proposem parlar amb l'extensió merescuda, en el número vinent.

VICTORS

REVISTA MENSUAL
G I R O N A

Director: CARLES DE PALOL I FELIU
Secretari de Redacció: FRANCESC FERRER I VILAR
Administrador: AGUSTI PERA I PLANELLS

Subscripció: 4'50 ptes. semestre
Número solt: 75 cèntims

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
GARBÍ, Plaça Marquès de Camps. Telèf. 223.-Girona

E N P R E P A R A C I Ó

Pompeu Pasqual: "L'Aportació forastera al creixement de Girona" - Ricard Giralt: "Els arquitectes i els obrers" - Joan Subias Galter: "Tresor Artístic Nacional" - Josep Ma. Pla: "La alquímia nova" - Ramon Reig: "Estudi sobre el pintor Llavanera"

MINISTERIO
DE CULTURA

